

FiB/K m 5/2021

Antologi om språk:

Vad händer när allmer undervisning i Sverige bedrivs på engelska istället för på svenska? Den frågan är central i Språkförsvarets antologi *Språkbytestexperimentet i svensk skola - engelska till varje pris?*

Språkexperiment till vilket pris?

Läs även
språkförsvarens
Per-Åke Lindbloms
krönika på
sidan 24

Språkbytestexperimentet i svensk skola - engelska till varje pris?

Per-Åke Lindblom och
Arne Rubinstson (red)
Språkförsvaret

Skribenten

Arnold Renting är pensionerad lektor i kulturgeografi. En gång lärde han sig svenska när han kom hit från Nederländerna. Är mycket mån om skilja på språken.

Ibutikskedjan Clas Ohlsson verkar ett språkbyte från svenskan till engelskan på gång. När jag häromdagen skulle köpa *målarvätt* upplystes jag om att leta efter *sugar soap*. Mycket riktigt stod det på hyllan några flaskor med detta ord i stor stil och det svenska ordet i liten. De ansvariga måste ha tänkt att spela in på pågående trend, en som också sker i skolans värld.

I nätverket **Språkförsvaret** diskuteras många bytet till engelskan och de aktiva vill försvara det svenska språkets ställning på alla områden, i skolan och i samhället. Förra året utkom antologin *Språkbytestexperimentet i svensk skola - engelska till varje pris?* i vilken ett knappt tjugotal personer, varav flera aktiva i nätverket, ger sin syn på att ett allt större antal elever får undervisning på engelska genom att antalet privata skolor med engelska som undervisningsspråk ökar snabbt.

Bidragens innehåll skiljer sig åt, beroende på författarnas erfarenhet och bakgrund, men en sak förenar dem: de är alla minst sagt tveksamma till att allt fler skolelever får undervisning på engelska. Detta gäller inte bara gymnasiet, upp till 90 procent, men även den obligatoriska skolan, upp till 50 procent (och mer enligt vissa uppgifter).

En central plats i boken har bidraget från **Olle Josephson** som ansluter till bokens undertitel – *engelska till varje pris*. Han tar upp de pedagogiska argumenten för engelskspråkig undervisning, som han hämtar från några undersökningar. En av dessa ger en tydlig slutsats: Av en undersökning av tre gymnasieskolor som alla har engelska som undervisningsspråk men i varierande grad, framgår att i en skola med välplanerad inlärning på båda språken finns möjligheten att både engelska och svenska utvecklas väl hos eleverna. Annars får något av språken stryka på foten.

Förutsättningarna för en sådan parallell språkutveckling är inte alla elever/skolor givna och det är frågan om det är språk- och skol-

”Diskussioner på första-språket blir livligare och går mer på djupet än på det andra språket.”

politiskt önskvärt. Dessa två andra områden tas upp av flera andra författare i boken men bidrag till den pedagogiska diskussionen ges även av **Ola Käll** (Språk kräver tid), **Bo Alvberger** (Dominans av engelska i skolan riskerar de ungas framtid i Sverige), **Eva Wallin** (Byte till engelska är en affärsidé utan vetenskaplig grund), **Arne Rubinstson** (Engelska som skolspråk liknar tvånget att vänsterhänta skulle skriva med höger hand) samt **Camilla Falk Rönne Nilsson** och **Lars Ulriksen** i ett gemensamt bidrag. De sistnämnda har gjort en litteraturstudie av undervisning på ett andraspråk, mest engelska, på högskolenivå. De påpekar att det är ganska magert med studier av inlärning på ett andraspråk, vilket är förvånande med tanke på ökningen av antalet kurser på engelska. Men de kan slå fast att många gånger lär sig studenter ganska ytligt, vilket kan förbättras genom att diskutera ämnesinnehåll på det egna första språket. Diskussioner på första språket blir livligare och går mer på djupet än på det andra språket. Det finns studier som visar att i slutändan kunskapen på båda språken konvergerar när studiemotivationen är stor och eleverna befinner sig i en utbildningsvänlig social och kulturell omgivning.

Bidrag i boken som berör skolpolitiken mer än pedagogiken kommer från **Birgit Brock-Utne**, **Johan Enfeldt**, **Per-Åke Lindblom** samt **Peter Francke**. Brock-Utne tar upp bland annat hur engelskan infördes på högre stadier i den tanzaniska skolan, främst på privata skolor. Resultatet blev en accentuering av ojämligheten i samhället. Hon drar sedan en lans för mångfald i skolan, i hennes fall den norska skolan, med stort utrymme för andra kulturer och språk.